

Gods udenfor Bevægelsens Udgangspunkt. Hvor stor Tilslutning Bevægelsen i det hele har haft, er det dog Kvæsturen ret vanskeligt at dømme om, men man kan dog vistnok foreløbig gaa ud fra, at Afgiftsafløsningen langt fra er et almindeligt Ønske. Efter Opgivende fra Universitetskvæsturens Forvalterkontor findes der under Universitetet ca. 2,670, under Kommunitetet ca. 1,110 og under Sorø Akademi ca. 1,400 Arvefæstere, altsaa i alt ca. 5,180 Arvefæstere til de paagældende tre Stiftelser, og man kan formode, at kun en Mindrepart af disse Afgiftsydere har tiltraadt Sammenslutningen. For øvrigt har det rejsste Spørgsmaal ikke alene Betydning for de heromhandlede tre Institutioner, men ogsaa for Statens højere Almenskoler, hvis aarlige Arvefæsteafgifter ifølge den vedlagte Erklæring fra Universitetskvæsturens Bogholderkontor af 30. Juni d. A. udgør 9 Tdr. 4 Skpr. $1\frac{5}{6}$ Fdkr. Rug, 1,350 Tdr. 1 Skp. $1\frac{103}{136}$ Fdkr. Byg, $20\frac{1}{3}$ Pd. Smør og i Pengeafgift 177 Kr. 89 Øre, samt i sine Konsekvenser tillige for adskillige andre Stiftelser, der vel ikke er Stattinstitutioner, men som dog forfølger almennyttige Formaal. I saa Henseende kan henvises til, at Herlufsholms Opdragelsesanstalt og adskillige Klostre, Hospitaller og lignende har en væsentlig Del af deres Indtægter af bortarvefæstet Gods. Den foreliggende Sag har saaledes en meget omfattende Rækkevidde, og den betydelige Samfundsinteresse, der knytter sig til samtlige Institutioners Evne til at fyldestgøre de til dem henlagte Formaal, nødvendiggør en nøje Prøvelse af, hvilken Indflydelse en Afgiftsafløsning vil have paa deres økonomiske Stilling.

Spørgsmaalet om Afløsningen af Arvefæsteafgifter til de under Staten henhørende Institutioner er ingenlunde af ny Dato. Allerede ved kgl. Resolution af 4. November 1842 tillagdes der Universitetets og Kommunitetets Arvefæstere Ret til enten at frigøre deres Arvefæsteejendomme for bestandig for en Fjerdedel, eller og for en Ottendedel, af den planmæssige Arvefæsteafgift ved straks at erlægge den bortfaldende Afgiftsdel med samme 25-dobbelte Beløb, der, saa vidt det bestaar i Korn, betales med Penge efter Gennemsnittet af de sidste 10 Aars Kapitelstakster, eller efter nærmere angivne Regler under eet, for saa vidt angaar $\frac{1}{4}$ af Arvefæsteafgiften, at frigøre Ejendommen for 10, 15 eller 20 Aars Afgifter, saaledes at den fulde Afgift genindtræder efter vedkommende Aaremaals Udløb. Denne Adgang til delvis Afløsning er imidlertid ikke blevet benyttet, og senere er der ikke for de herfra bestyrede Stiftelsers Vedkommende givet anden Adgang til Afgiftsafløsning, ligesom der, saa vidt Kvæsturen bekendt, ikke fra de afgiftspligtiges Side for nu er fremsat Ønske om Forandring i de bestaaende Forhold. For Statsdomænernes Vedkommende har der derimod navnlig paa Grund af, at Oprindelsen til adskillige af de vedkommende Afgifter har været uklar for Yderne, idelig været fremført Besværinger over de paagældende Byrder, og der aabnedes derfor ved Lov Nr. 53 af 25. Marts 1871 Adgang til indenfor et Tidsrum af 4 Aar fra 1. April 1871 at regne at afløse de Statskassen tilflydende kontraktmæssige Afgifter af bortsolgte og bortarvefæstede Ejendomme paa de i Loven nærmere angivne Betingelser, derunder navnlig mod Indbetalingen dels af Kornafgifternes kapitaliserede Beløb beregnet efter en Pris af 5 Rdl. 64 Sk. pr. Td. Rug, 4 Rdl. 88 Sk. pr. Td. Byg, 3 Rdl. 40 Sk. pr. Td. Havre, 8 Rdl. pr. Td. Hvede og $26\frac{1}{2}$ Sk. pr. Pd. Smør, dels af Rekognitionernes Kapitalværdi beregnet efter Rekognitionens Beløb taget $1\frac{9}{10}$ Gang. Den saaledes tilvejebragte Mulighed for Afløsning af de paagældende Afgifter blev imidlertid saa godt som slet ikke benyttet, medens Misfornøjelsen med Afgifterne derimod ikke ophørte. Efter at Finansministeriet derfor under 1. Juni 1907 havde nedsat en „Kommission til Undersøgelse af de Statskassen tilflydende Arvefæsteafgifter m. v. og disses Afløsning“ og denne Kommission havde afgivet sin udførlige Betænkning, vedtoges den under 29. April 1913 stadfæstede Lov om Afløsning af flere Statskassen tilflydende Afgifter og samme paahvilende Byrder. Ved denne Lov, der kun vedrører de egentlige Statsdomæner, men derimod ikke de herfra bestyrede Stiftelser, gaves der med et endog meget betydeligt økonomisk Offer fra Statskassens Side vedkommende Arvefæstere Adgang til Afløsning af de dem paahvilende Arvefæsteafgifter til Statskassen, et Offer, der — som det ses af de paagældende Rigsdagsforhandlinger — ikke bragtes uden alvorlig Betænknelighed, men alligevel ydedes for endelig en Gang at faa Afslutning paa de stadige Klager fra Afgiftsyderne. Efter hvad Kvæsturen har bragt i Erfaring, har disse dog endnu kun i meget ringe Omfang gjort Brug af den paagældende Lovs Bestemmelser.